

DIARI DE BUJA

DEL DIUMÉNJA 4 ABRIL DE 1813.

Nota qui no es de notári, sinò méua, qui sō es méu procuradòr.

He sabut que diumènja passát sortí una *Lluna* qui se diu *segòn diári de Buja*. No vull que ningú pens que jó surt ab sa cára tapáda. Jó no ténc pó, sinò temòr de Déu, y qui té temor de Déu, no té pó de res.

Qui trêu l' Auròra, devía fêr sortír es sól; emperó sas rátas-piñádas son inimígas de sa llum, y en veurerlà pégan de cáp. Qui creuría que després de una Auròra, mos havían de venir ab áltra Auròra? Be diuan *trás de cuernos penitència*.

Vuy se fará aquésta arènga: *Pajèsos de Buja, no fièu de juêus estêrns, badáu un ulls cóm uns salèrs, y si cólcù vos vól dir engána bêstias, feys sa oraciò per passíva.*

A Buja santificám las féstas, y els áltres días feim cuyéras quánt plóu y no podèm enár á nel cámp. Sól el Diarísta no fá feyna ni jornal y sinò *victo fácto, ó ipso fácto* el consèy de la nóva vila, lo aturaría de fêr diabblúras, que no podén fêr sinò els desenfeynáts, y ociòsos.

HISTÓRIA DE FRÁ GARGÁY.

Já té rahò la Auròra, (ô Voltér y los séus) quánt enomèna hypócrita cêrta clásse de persònas. Un individu de aquésta clásse éra tán escrupulòs que máy se vá atrevír á fêr una saliváda dins la Iglèsia; ab tot axó áltres buydaménts naturáls y feynas de mes importáncia las despatxáva sémprè que li tocávan á sa pórtá, sens reparar que éra llóc sagrát. Ab pócas paráulas he fêt jó sa pintúra de un originál tán brut, cóm fáls y desbaratát.

Reynál, Diderót, ¿heu sentít siulár? qui veu sas buscas; y no sas bigas ¿no es cóm frá Gargáy? ¿qui, en no ser Auròrista, se riurá dels sermòns? Si vóltros no sou de Déu, perque no escoltáu sa séua paráula, ¿cóm podèu ser faêls á n' el réy, ni à sa pátria? Vóltros dos sou sa història ô se comédia de frá Gargáy al víu. Tots dos patíu

de escrúpols. ¡O conciências primas just un tel de seba! ¡O ánimas de botòns! ¡O estimáts de sas cóls flóres! ¿de quánt en sá teníu sa comissió de zelár es decóro de sa cátedra del Sperít Sánt? ¿Es Mahòma ô Barrabás qui vos há confiát aquést encárreg? ¿Perque volèu fèr de Péra Matéu, cóm si no sabésseu que qui se pósa allá ahònt no li demánan pága cinc sòus? Estrafoláris, já sabeu que jó vos conèg mes que el mál dinér; però jó vull que sapièu de que heu de tenír escrúpol.

El vuytè manamént diu *no llevarás fàls testimóni, ni mentirás*. Vos ho dig, perque heu sapièu. Axó es doctrína de níns, y cóm vóltros sou gráns, já vos há axobblidát aquésta doctrína. Ara digáume, qui vos há informát de que es predicadòr de Sinéu escarnís al P. D. Bruno? Dir ab veu mes gráve aquésta paráula ¿es escarnír aquélla persòna? No. Idó no hey haguè res més diu un sacerdot qui dia 7 del pasát octúbre escrivè carta á una persòna del majòr respècte, y certamént que es sacerdot podia ser desmentít de tota sa gént qui assistí á sa funció, en no contár la veritát del fèt.

Itèm sas hypêrboles, ô ponderaciòns excesivas quánt se fá un procés, son mentidas. Es meu procés es un trós de Auròra, qui en pócas retxas du moltas injúrias, axi cóm una vivora qui no es cósa grán y du verí per matxinar es gegánt Goliáth y tot. Dir que no hey há comédia qui sia tán dévertída cóm aquéll sermò, es fer llárg, y sinò aquésta habilitát de devertír ô bé há de ser infúsa, ô bé adquirída. *Primo* no es adquirída, perque es frára may es estát ni en es corral, ni á cá un méjta, ni tampóc á sa casa de un pastissér. *Secundo* no es infúsa, perque Déu no infundèx tál ciència. Idó cóm pót fèr tán bé lo que no sáb? cóm éll tot sòl pogué fèr més que *saynéte que ópera bufa*, y que *comédia de árlequin*? Digáume áre ¿cóm no teniu escrúpol de fèr lo que diuan feya frá Gargáy? Escupír no es mál, alló si. Tánt respectáu una tróna de fust, y tán póc un fráre de càrn y ós, y consagrát quánt rebé sas ordes? Si dos superiòrs heus havían dit que já estávau descarregáts de conciència, sobre aquést particulár (en lo demés sa somáda pens que es gróssa) ¿cóm no vos aquietáreu? Jó espér que quánt *surtireu de la parròquia* hem tornarèu sa fáma, y que dirèu á n' el confessòr, *éera sa vòstra men-*

tida en d'añ de tercér. Si no feys axó, dirè que sou máls cristiáns, vos tendrè per escomunicáts, y cólca cósa mes. Sa quorèma se acába y necessitáu molt de témps per fèr s' exámen. Si no comensáu prést, no hen sortirèu.

CÁS DE UN CARTUXO Y D' ES MÊSTRE DE LA MÚSICA.

Un dia de pasèig demaná un â un áltre que li tocás ab sò violí un gráve dels que acostúman quánt se fá oració mental. S' áltre per provár sa innocència d' aquéll sánt hómo li tocá un minuèt no gráve, sinò mes gaugér que es cáp de una dóna. ¡Oh! y que es de devóta aquésta sonáda! digué es cartúxo. Es mêtstre li digué, escòlt aquésta altre, y li tocá una cuántra-dánsa, després es copêo, seguidamént un fandángo, sas porguéras &c. y es bón hómo escoltava, se enternía, y casi ploráva diént, beneít sia Déu, amên, y que es de devót axo que Vm. tóca! y no se aturáva de dir que â la hóra de la mórt desitjaría tenír una música tán celestíal per fèr áctes de confrició y unas jaculatórias més fervorósas.

Oh Reynál y Diderót, qui si teníau grácia, vos riuríau de un entêrro, ¿cóm no vos esclatáu de riurér, consideránt sa bondád de aquéll mónjo y sa dels compañéros qui també tenían per cósa devóta es minuèts y cuántra-dánsas! ¿Sabèu perque? Enèm sêrios. Aquélls son devóts, y una cósa tán ridícula cóm *sas porguéras ô un copêo*, los causáva devociò. Are vóltros dos enáu de comédias, de saynétes, de óperas, de escándols &c. y per axó un sermò de Sinéu vos aparaguè ópera, saynéte, comédia &c. Cada cavallér párla de sas séuas ármes. Tánt hey vá de allá aquí, cóm de aquí allá. A n' els qui áman â Déu diu Sánt Páu, tot los aprofíta per més bé: emperó es farisêus se escandalítzan dels sermòns de Cristo y tot. ¿Heu teníu entès, cáps de grí? ¿quánt tendrèu entenimént?

DESAFIO DE DIA 3 JANÉR 1813 INSERTÁT â NEL DIÁRI DE PÁLMA.

Ténen per covárd â qui no admét un desafio injust. Pervêrsa opiniò. No admétrer aquéll qui es just, será una grán baxèsa, vilèsa, y áltres indignidáts. Vóltros sou qui quánt es superiør major éra aquí y jó deya que comparaguéssem tots, no tornáreu xerrár, ni tenguéreu cara per acostárla devóra se méua. Idó ¿que sou? Jó som servíl; vóltros sers vils. Poesías fétas â París, ô â la Avána.

Sabèu qui son aquells dos, qui enarè cuàntre en... errer à n' en... las y... untaner, desitjant obligarlòs à que per mássa bullòs, per profanár lo sagrát de sa tróna, fos privát en lo punt, de predicár, com també de confessár, quánt no duyan res provát?

¿Qui son es desafiáts de dia tres de janér? tánt de témps hán menestér? ¿cóm no son presentáts? Ells ¿que son gáts escaldáts?

¿Ténan cára per mostrár? ¿qui son es dos xerradòrs? qui fént de reformadòrs allá no gósan parlar? Si ván à llóc competént, à tot quánt al-legarán bóna respósta tendrán sensa escándol de áltra gént. Per axó publicamént, no 's defensáva s' ofès: si ván, já veurán cóm es; si no ván son uns traydòrs, infámes, infamadòrs, comissionáts d' es francès.

F. F. *olim*, *jamolim* & *quondam* predicadòr, y confessor no pontífice, qui comensa à tenír honòrs de mártir bax del impèri de Napoleòn qui reyna, ò reynáva (no vull mentidas) en tots los qui son contráris à Pio VII, à Fernándo VII, y à de sas autoridáts, quánt no fán lo que élls vólen.

Quánt picáts, volguésseu matárme, sia perque som y seré, ab la grácia de Déu, bón católic y faél españól; y no vos demán áltre favòr, sinò que hem donéu una mica de témps per ajonoyárme, señárme y pregár per vóltros. Vos assegúr que si arribáva à ser Sánt, no me aturaría de demanár à Déu, que no fosseu pus pecadòrs.

MEMORIAL À LA DIFUNTA AURÒRA.

Auròra *morál* ab duas rr, Auròra decént cóm un adulteri, jó es póbre diári de Buja *immorál* y *indecènt* vos supplic per los mèrits de Napoleòn que hem permetèu proposár uns quánts casos moráls, mayám si dirèu que som *morál* y *decènt*. Som de Déu y no de tu, ni de vostè. Qualsevól cosa que necessít, ò si há menestér res, cerchó, y dispóngá de cosas séuas. = *Frá Nárro*.

IMPRES EN PÁLMA.

EN LA IMPRENTA DE SEBASTIÁ GARCÍA,
viu junt al fórn den Fráu.